

ƏLİAĞA KÜRÇAYLININ TƏRCÜMƏLƏRİ

Nailə Mehrəliyeva

*BDU, Kitabşünaslıq və nəşriyyat işi kafedrasının dosenti,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru*

“Ən xoşbəxt dəqiqələrimdə də, ən sıxıntılı anlarımda da nədənsə birinci Kürü xatırlayıram” - deyən Əliağa ilk şeirlərində özünə “Kürçaylı” təxəllüsünü götürmüşdür. “Sənin gözlərin” adlı ilk şeiri “Azərbaycan gəncləri”ndə 1946-cı ildə çap olunmuşdur. Bu şeirlər ədəbiyyata gələn Əliağa Kürçaylının taleyi dövrü mətbuatla, nəşriyyatla bağlı olmuşdur. Şair 1960-1970-ci illərdə “Ədəbiyyat və incəsənət”, “Azərbaycan gəncləri” qəzeti redaksiyalarında şöbə müdiri, “Literaturniy Azərbaycan”, “Azərbaycan” jurnallarının redaksiyalarında məsul katib, Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının nəşriyyat şöbəsində rəis, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında redaktor olmuşdur. O, 1978-ci ildən ömrünün sonuna qədər “Yazıçı” nəşriyyatında baş redaktor kimi çalışmışdır.

Əliağa Kürçaylı müharibədən sonra ədəbiyyata gələn nəslin nümayəndələrindən biri kimi 1960-1970-ci illərdə ədəbi həyatın ən fəal üzvlərindən biri olmuşdur.

Əliağa Kürçaylının yaradıcılığı o dövr tənqidçilərin və qələm dostlarının diqqətindən kənar qalmamışdır. Özünün qeyd etdiyi kimi, bir şair kimi formalaşmasında xalq şairi Səməd Vurğunun və Süleyman Rüstəmin böyük rolu olmuşdur.

Şairin sağlığında 14 şeir, 4 tərcümə kitabı çapdan çıxmışdır.

Müasir Azərbaycan poeziyasında bənzərsiz yaradıcılığa malik olan Əliağa Kürçaylının ayrı-ayrı kitabları və seçilmiş əsərləri “Uşaqgəncnəşr”də və “Azərnəşr”də dəfələrlə nəşr olunmuşdur. İlk şeir kitabı “Uşaqgəncnəşr”də “Arifin bağçası” adı ilə çapdan çıxmışdır. “Nargindən əsən külək” kitabından sonra isə şairin əsərləri bir-birinin ardınca “Azərnəşr”də və “Gənclik” nəşriyyatlarında dərc edilmişdir. “Azərnəşr”də “Salam gələcək illər” (1954, 112 s., 3000 nü.), “Səfərə çıxıram” (1956, 212 s., 500 nü.), “Gözəllik” (1958, 56 s., 500 nü.) “Cavabsız məktublar” (1960, 76 s., 3000 nü.) “Şeirlər” (1963, 90 s., 5000 nü.), “Əsmər və Zəfər” (1964, 32., 9000 nü.), “Seçilmiş əsərləri” (1969, 488 s., 7000 nü.) və “Həyatın dolayları” (1973, 232 s., 10000 nü.), “Gənclik” nəşriyyatında isə “Durnalar cənuba uçar” (1967, 255 s.) “Yollarda axtar məni” (1970, 180 s.) və s. kitabları çap olunmuşdur.

“Yesenin poeziyada etiraf nöqtəsidir” - deyən Əliağa Kürçaylı bədii tərcümə sahəsində də uğurlu fəaliyyət göstərmişdir. Onun dünya ədəbiy-

yatından tərcümələri bir sıra dövrü mətbuat səhifələrində mütəmadi olaraq dərc olunmuşdur. Muiya Veetammın “Səadət qurucuları”, Y. Bondurenkonun “Hamısı məvidir”, İbrahim Hafizin “Şikayət”, İsmayıl Səbrinin “Düşüncələr”, Muhəmməd Fəhminin “Vətənpərvərlər nəğməsi”, S. Nakanunun “Nəğmə”, Posor Simad Zakenin “Yapon xalq mahnıları” və s. kimi şeirlər şairin ən uğurlu tərcümələrindəndir. O, rus ədəbiyyatından Konstantin Simonovun “Gözlə məni”, Vladimir Sokolovun “İlk qar”, Olqa Berqoltsun “Qızım”, Nikolay Nekrasovun “Baba” və s. şeirlərini də sənətkarlıqla tərcümə etmişdir.

Əliağa Kürçaylının tərcümə fəaliyyətində Sergey Yesenin yaradıcılığına geniş yer verilmişdir. Belə ki, şair Yesenin bir sıra şeirlərini, o cümlədən “Ana duası”, “Ağcaqayın”, “Axsam düşür gölün üstə”, “Anama məktub”, “Qadına məktub”, “Qış oxuyur, haray salır” və s. bu kimi şeirləri dilimizə tərcümə etmişdir. Onun tərcümələri “Sergey Yesenin “Şeirlər və poemalar” (1965, 182 s., 8000 nü.; 1975, 254 s., 10000 nü.) kitablarına daxil edilmişdir.

Dmitro Pabliçkodan Əliağa Kürçaylının etdiyi tərcümələr “Ukrayna sovet şairlərinin şeirləri” adı ilə “Yazıçı” nəşriyyatında 1979-cu ildə 172 səhifə həcmində nəşr edilmişdir.

İtalyan şairi Dante Aligyerinin “İlahi komediya” poemasını Azərbaycan dilinə ilk dəfə Əliağa Kürçaylı tərcümə etmişdir. Əsər “Azərnəşr” tərəfindən 1973-cü ildə 546 səhifə həcmində nəşr edilmişdir. Həmin əsər “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamına əsasən “Dünya ədəbiyyatı” seriyasında “Öndər” nəşriyyatında 592 səhifə həcmində 10 min nüsxə tirajla yenidən nəşr olunmuşdur.

Şairin dünya ədəbiyyatından etdiyi tərcümələr “Avrasiya Press”, “Çinar Çap” və digər nəşriyyatlarda təkrar çap olunmuşdur.